

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α. Όροι έρμηνείας προσωπικότητας. Ανάγκη συνεξέτασεως όλων τών πλευρών του ψυχικού βίου. Σημασία τής θρησκευτικής. Γνώσις ποιού και μορφής θρησκευτικού βιώματος αναγκαία προϋπόθεσις όρθής και πλήρους έρμηνείας. Ένταξις εις σύνολον πνευματικήν κίνησιν χρόνων ποιη- του πρòς έμβάνθυνσιν εις θρησκευτικότητα. Χρήσις κατηγοριών πρòς ακριβέστερον καθορισμόν τής προσωπικότητός του. Συνύπαρξις έντός μιᾶς και τής αὐτῆς προσωπικότητος πλειόνων βασικῶν τύπων του πνευ- ματικού βίου ὄχι σπανία.

Β. Θρησκεία και θρησκευτικότης. Έξωτερική και έσωτερική πλευρά. Διττή θεώρησις του θρησκευτικού φαινομένου έντεϋθεν. Θρησκεία κατά τήν έξωτερικήν της πλευράν και θρησκεία κατά τήν έσωτερικήν της φύ- σιν. Η θρησκευτική όρμη έμφυτος. Παράγων άφυπνίσεως αὐτῆς τό συναίσθημα τής άπολύτου έξαρτήσεως. Όροι γενέσεως αὐτοϋ. Συνειδη- τοποιήσις του θείου. Ποϋ βιοϋμεν αὐτό. Η προδιάθεσις πρòς τήν αἰσθη- σιν του θείου μία εκ τών κατηγοριών τής ανθρώπινης ψυχῆς. Δημιουργία θρησκευτικῶν παραστάσεων. Διαφόρησις πνεύματος εις ποικιλίαν μορφῶν. Μία τούτων η θρησκεία. Άπειρία παραλλαγῶν αναλόγως πλευ- ρᾶς βιώσεως του θείου. Η αντικειμενικῶς εμφανιζομένη θρησκεία εκ- φρασις του ιδιοτύπου θρησκευτικού βίου τής ψυχῆς. Ποικιλία μορφῶν και έν αὐτῷ. Υπαγωγή ποικιλίας ταύτης εις γενικούς τύπους διά τής ψυχολογίας. Το Άγιον ὡς τό νόημα τής θρησκευτικότητος. Τοϋτο άπο- τελεῖ τήν ειδικῶς θρησκευτικήν αξίαν, τό θρησκευτικόν έξ υποκειμένου. Πορίσματα αναλύσεως τής φύσεως αὐτοϋ. *Mysterium tremendum* και *Mysterium Fascinosum*. Ποικιλία τύπων θρησκευτικού βιώματος αντί- στοιχος πρòς πολύπλευρον Άγίου. Συναίσθημα άπεράντου ποιοτικῆς διαφορᾶς και συναίσθημα συγγενείας, Σχέσις έκατέρου τύπου πρòς κό- σμον και πολιτισμόν. Θρησκευτικότης έλευθέρας υποκειμενικότητος. Η θρησκευτικότης του Ρίλκε. Όροι χρήσιμοι πρòς πλήρη χαρακτηρισμόν αὐτῆς.

Γ. Ένδοκοσμική εϋσέβεια. Εἰς τί συνίσταται. Προϋποθέσεις του τρόπου τούτου τής εϋσεβείας κατά τούς νεωτέρους χρόνους. Τίνες αὐται. Συναίσθημα δεσμεύσεως εις τό ένθάδε Νέα μορφή θρησκευτικού βίου καθωρισμένη υπό τών όρίων του σύμπαντος. Ποικίλαι μορφαί του θρη- σκευτικού τούτου βίου. Σημαντική η πρòς τό ὄνομα του *Schleierma-*

cher και του Goethe συνδεδεμένη. Συνειδητοποίησις τῆς ἐνδοκοσμικῆς εὐσεβείας διὰ τοῦ πρώτου. Ὁρισμός τῆς θρησκείας ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς. Ἄλλοι ἐκπρόσωποι τῆς εὐσεβείας ταύτης. Ὁ Ρίλκε. Δυσχέρεια ἐντάξεως αὐτοῦ μονομερῶς εἰς τὸν τύπον τοῦτον.

Δ. Χαρακτηρισμός τῶν νεωτέρων χρόνων. Πόθος πρὸς ἀνώτερον και εὐγενέστερον βίον, ἀνησυχία, ζήτησις, νοσταλγία πρὸς Θεόν. Καταφυγὴ εἰς ἐνδόμυχον κόσμον. Συναίσθημα ἐνότητος πρὸς τὸ πᾶν. Ἐντεῦθεν εἴσοδον εἰς βασιλεῖον μυστικισμοῦ. Χαρακτηριστικὰ κινήσεως ταύτης. Αἷτια αὐτῆς. Μυστικισμός και Ρωμαντισμός. Ἐκδηλώσεις τῆς μυστικιστικῆς διαθέσεως τοῦ παρόντος.

Ε. Παραδείγματα. Βίωσις τῆς φύσεως και τῆς ἐν αὐτῇ σφυζούσης ζωῆς. Διείσδυσις εἰς τὸ μυστήριον τῆς ἐνδομύχου συναρτήσεως τῶν πάντων. Ἄρσις τῶν ὀρίων, τὰ ὅποια χωρίζουν τὰ καθ' ἕκαστον ὄντα. Ὁ ἄνθρωπος συγγενὴς πρὸς τὸν ἐσώτατον πυρῆνα αὐτῶν. Εὐρυνσις ἀτομικοῦ συναισθήματος εἰς κοσμικόν. Ἐργασία χάριν τοῦ συνόλου και χάριν τῆς ζωῆς ὡς αἷτημα ἀπορρέον ἐκ τῶν βιωμάτων τούτων. Ἡ μυστικὴ ἐνώσις πρὸς τὸ θεῖον σύμπαν ὡς λύτρωσις ἀπὸ τὴν διάσπασιν. Ἐξπρεσσιωνισμός και μυστικὴ διάθεσις. Ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὰς ἐντυπώσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Ἐξεικόνισις ἐσωτέρας φύσεως ἀντικειμένων. Ἡ ἐνόρασις μέσον πρὸς γνῶσιν αὐτῆς. Φύσις και ἀποστολὴ τῆς τέχνης. Κυριώτεροι ἐκπρόσωποι ἐξπρεσσιονιστικῆς ποιήσεως. Stefan George.

ΣΤ. Ὁ μυστικισμός ἐν Εὐρώπῃ διὰ τῶν αἰώνων. Herder, Goethe, Schiller, Hoelderlin. Ὁ Schleiermacher και ὁ ψυχικὸς πυρῆν. Fichte, Schelling, Fechner, Schopenhauer, Ed. von Hartmann.

Ζ. Συμβολὴ τοῦ ρωμαντισμοῦ εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ μυστικισμοῦ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, Schleiermacher και Novalis. Ἐκδοχὴ τῆς φύσεως και τῆς ἀποστολῆς τῆς τέχνης. Ρωμαντισμός. Νέος Ρωμαντισμός και φυσιοκρατία. Ἀποξένωσις ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς.

Η. Φιλοσοφία ἀρχῶν παρόντος αἰῶνος ὡς ἀντίδρασις κατὰ τοῦ ὕλισμοῦ, νοησιαρχίας και φυσιοκρατίας, Ἐπανασύνδεσις πρὸς ἰδεοκρατικὰ συστήματα ἀρχῶν παρελθόντος αἰῶνος. Ὁ πανενθεϊσμός τοῦ H.ucken.

Θ. Ὁ Ρίλκε και ἡ κίνησις αὐτῆ. Ἡ εἰς αὐτὸν ἰδιάζουσα θρησκευτικότης και τὸ Βιβλίον τῶν Ὁρῶν. Ἀνάγκη συσχετίσεως Ρίλκε πρὸς παλαιὸν και νέον μυστικισμόν. Τί ὀφείλει εἰς τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν.

Ι. Ἀνάγκη ἐντάξεως τοῦ Ρίλκε και εἰς τὴν λογοτεχνίαν τῶν Σουδητῶν. Ὁ ποιητὴς και ἡ Πράγα. Συγγένεια αὐτοῦ πρὸς σλαβικὴν ψυχὴν. Αἱ ἐξωθεν ἐπίδρασεις. Ἰταλία. Ρωσία. Τί ὀφείλει εἰς τὴν Ρωσίαν. Ρίλκε και Rodin.

ΙΑ. Κύρια σημεῖα τοῦ βίου τοῦ ποιητοῦ. Ἐσφαλισμένη θρησκευτικὴ ἀγωγή. Συνέπειαι αὐτῆς. Ἀτυχίης καὶ ἡ λοιπὴ ἀγωγή τοῦ Ρίλκε. Ἀπομόνωσις. Ροπή πρὸς τὴν ἐρημίαν. Χωρία πιστοποιοῦντα ταύτην. Ἀγάπη πρὸς ἐρημικούς καὶ παλαιούς τόπους. Ἐπίδρασις μονώσεως ἐπὶ θρησκευτικότητος. Ἐκδήλωσις τῆς μυστικῆς ροπῆς- Μυστικὴ σχέσις πρὸς φύσιν. Ἀφοσίωσις πρὸς φίλους καὶ ἐργασία ὑπὲρ αὐτῶν. Ἡ φιλανθρωπία τοῦ ποιητοῦ. Ἐργασία πρὸς δημιουργίαν ἑαυτοῦ. Βαθεῖα ἡ ἐπίδρασις τῆς προσωπικότητός του ἐπὶ τῶν ἄλλων.

ΙΒ. Ἀποχώρησις εἰς τὸν ἑαυτόν του. Ἀποδημητὴς ζητῶν τὸν Θεόν. Ἐπίσκεψις Ρωσίας. Βιβλίον τῶν Ὁρῶν καὶ βιώματα Ρωσίας. Ἡ χώρα, οἱ κάτοικοι καὶ ἡ βυζαντινὴ ἀγιογραφία. Ὁ μελλοντικὸς Θεός. Νόημα Βιβλίου Ὁρῶν ἢ προπαρασκευὴ τῆς ὁδοῦ πρὸς ἔλευσιν τοῦ Θεοῦ ταύτου. Συνάντησις Θεοῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς εὐρεσιν ἐγὼ μας. Ἐρμηνεῖα ἀποκαλύψεως Θεοῦ ὡς ἐπιταγῆς. Νέα συνάντησις Θεοῦ, ἀλλ' ἐμμέσως, διὰ τῆς φύσεως. Συναίσθησις ὅτι τὸ θείον ἀρρητον. Κάθοδος πρὸς τὸν Θεὸν ἐπιτακτικὴ, ἀλλὰ καὶ δυσχερὴς. Δημιουργία συνθηκῶν συντελεστικῶν εἰς κάθοδον ταύτην. Πλήρης μόνωσις. Νέαι εἰκόνες καὶ νέα σύμβολα. Ποῖος ὁ χαρακτήρ τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁποῖον ἐξαγγέλλει ὁ ποιητής. Μετὰ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

ΙΓ. Αἱ φάσεις τῆς ποιητικῆς δημιουργίας τοῦ Ρίλκε. Χαρακτηρισμὸς ἐκάστης αὐτῶν. Κύρια δημιουργήματα ἐξ ἐκάστης. Καθ' ὅλας ταύτας τὰς φάσεις παραμένει ὁ ποιητὴς τῆς μυστικιστικῆς εὐσεβείας.

ΙΔ. Ἡ περὶ κόσμου καὶ βίου θεωρία τοῦ Ρίλκε. Χαρακτήρ τῆς κοσμοθεωρίας του. Σταθερότης αὐτῆς δι' ὅλου του τοῦ βίου. Τὰ πράγματα. Ὁ Θεός. Οἱ ἄγγελοι. Τὸ υπεραισθητόν. Ὁ νόμος. Ἡ ὑπάρξις. Ἡ ἀγάπη. Ἡ τέχνη. Ἡ πτωχεία. Ὁ θάνατος. Ἡ μόνωσις. Ἡ μεταμόρφωσις.

ΙΕ. Ὁ σκοπὸς τοῦ Βιβλίου τῶν Ὁρῶν. Ἐγκατάλειψις δόγματος Ἰμπρεσσιονισμοῦ. Ὁμολογητὴς διὰ τῆς τέχνης. Ἡ ποίησις τοῦ ἔκφρασις θρησκευτικότητος. Ἡ τέχνη μετάθεσις εἰς τὸ βασίλειον τῶν μορφῶν. Ἀποκάλυψις θείας νομοτελείας. Τελεσιουργία τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας. Ὑποφήτης τῆς υπεραισθητῆς πλευρᾶς τῆς φύσεως διὰ τοῦ Βιβλίου τῶν Ὁρῶν. Ἡ τέχνη ὡς ἔκφρασις τοῦ Ἀρρητου ἀνά τοὺς αἰῶνας.

ΙΣΤ. Goethe, Schiller, φιλόσοφοι τῆς ζωῆς καὶ ἡ τέχνη. Ἡ ἐκδοχὴ αὕτη τῆς τέχνης ἀντίθετος τῆς τοῦ Ἰμπρεσσιονισμοῦ. Ἐξέλιξις Ρίλκε πρὸς ἐκδοχὴν ταύτην. Ἐνίσχυσις διὰ τοῦ Rodin. Διάκρισις αἰσθητικοῦ ἀπὸ θρησκευτικοῦ στοιχείου εἰς τὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ. Δυσχέρειαι ὡς πρὸς διάκρισιν ταύτην καὶ λόγοι. Πορίσματα τῆς ἀναλύσεως τοῦ Pongs. Ἀπόπειρα καθορισμοῦ ὁμολογιακοῦ στοιχείου ἔργων Ρίλκε ὑπὸ Walzel. Ἐγκατάλειψις Ἰμπρεσσιονισμοῦ.

ΙΖ. Τὸ Βιβλίον τῶν Ὁρῶν. Πόθεν καὶ τί σημαίνει ὁ τίτλος. Τριμ-

ρής διαίρεσις τοῦ ἔργου. Τὸ βιβλίον περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου, τὸ βιβλίον περὶ τῆς ἀποδημίας καὶ τὸ βιβλίον περὶ τῆς πτωχείας καὶ τοῦ θανάτου. Θέμα καὶ περιεχόμενον ἑκάστου αὐτῶν.

ΙΗ. Χαρακτηρισμὸς τοῦ Βιβλίου τῶν Ὁρῶν. Καλλιτεχνικὴ ἔκφρασις τῶν μυστηρίων τῆς βιώσεως, τῆς ζητήσεως καὶ τῆς εὐρέσεως τοῦ Θεοῦ. Κύμανσις χρωμάτων, τόνων, ρυθμῶν καὶ εἰκόνων. Μελωδία στίχων, χείμαρρος μουσικῆς, μεγαλοπρέπεια τόνων. Πνοὴ βαρυθυμίας. Εὐρυνσις συνειδήσεως Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ἀνθρωπότητος.

ΙΘ. Συστηματικὴ ἔκθεσις ἐν τοῖς ἑξῆς τῆς θρησκευτικότητος τοῦ Ρίλκε ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Βιβλίου τῶν Ὁρῶν. Περιεχόμενον βιώματος, συναισθήματα, παραστάσεις, ἰδέαι, ἀξιολογήσεις. Ἀνάλογα πρὸς τοῦτο καὶ τὰ σημεῖα, περὶ τῶν ὁποίων θὰ γίνῃ λόγος. Ἀνάλυσις θρησκευτικῶν βιωμάτων Ρίλκε, καθορισμὸς καθαρῶς θεωρητικῶν στοιχείων, ἔξαρσις τῶν διὰ τὸν πρακτικὸν βίον συνεπειῶν.

Κ. Λογικὴ καὶ μὴ δεκτικὴ λόγου πλευρὰ τῆς θεότητος. Μυστικισμὸς ὡς σχέσις πρὸς τὴν δευτέραν ταύτην. Τί εἶναι ὁ μυστικισμὸς. Νόημα μυστικισμοῦ. Τί ζητοῦν οἱ μεγάλοι τοῦ ἑκπρόσωποι. Ζήτησις τοῦ συγγενικοῦ πρὸς τὴν ψυχὴν θείου. Εὐρεσις τοῦ πνευματικοῦ πυρῆνος τοῦ ἰδίου ἐγώ. Προϋπόθεσις τῆς διαισθήσεως τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐνώσεως πρὸς τὸ Θεῖον. Ἡ «ἀσήμενια ματιά».

ΚΑ. Ἀβεβαιότης καὶ ἀσάφεια ὡς πρὸς ὄρισμὸν ἐννοίας μυστικισμοῦ. Μυστικισμὸς ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς θρησκείας. Ἐνωσις καὶ συγχώνευσις. Διαφοραὶ μεταξὺ θεϊστικοῦ καὶ πανθεϊστικοῦ μυστικισμοῦ. Αὐτοσωτηρία καὶ τρόπος ἐπιτεύξεως αὐτῆς. Ἐκπρόσωποι αὐτῶν. Ρευστὰ τὰ ὄρια μεταξὺ τῶν δύο τύπων. Κοινὰ εἰς ἀμφοτέρους. Ὁ μυστικισμὸς μορφή τοῦ πολιτιστικοῦ βίου. Τί ἐπιζητεῖ. Ὁ μυστικισμὸς κατὰ τὸν Eckhart. Γνωρίσματα μυστικιστικῆς εὐσεβείας. Μὴ δεκτικὸν λόγου. Ὁρμὴ πρὸς ἐνωσιν. Πάλη μεταξὺ τοῦ ἀρρήτου τοῦ βιώματος καὶ τῆς ὁρμῆς πρὸς ἀνακοίνωσιν. Ἀντίθεσις πρὸς θετικὸν θρήσκευμα. Αἱ τρεῖς μορφαὶ τοῦ χριστιανικοῦ μυστικισμοῦ ἐν Γερμανίᾳ. Eckhart, Suso, Tauler. Διάκρισις μυστικισμοῦ εἰς κυρίως μυστικισμὸν καὶ εἰς μαγικόν. Ἀναβίωσις τῆς μυστικῆς διαθέσεως κατὰ τὸ παρόν.

ΚΒ. Συγγένεια θρησκευτικοῦ βιώματος Ρίλκε πρὸς μυστικισμὸν. Ὁ μυστικισμὸς τοῦ πανενθεϊστικός. Ὅλα χρησιμεύουν εἰς αὐτὸν ὡς σύμβολα πρὸς ἔκφρασιν τοῦ θείου. Ἀκαθόριστον ἐννοίας Θεοῦ καὶ ἔλλειψις προσωπικοῦ τόνου. Ἀτομικὸς χαρακτὴρ θρησκευτικότητός του.

ΚΓ. Κατάδειξις ἐσωτάτου συνδέσμου μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου εἰς τὸ Βιβλίον τῶν Ὁρῶν. Ἀπουσία μεσιτῶν μεταξὺ Θεοῦ καὶ ψυχῆς. Ἀδιάλειπτος προσπάθεια πρὸς περιγραφὴν Θεοῦ καὶ σχέσεως πρὸς ἄνθρωπον. Ποικιλία καὶ ἀντίφασις εἰκόνων πρὸς ἀλλήλας. Αἱ εἰκόνες ἔκ-

φρασις τοῦ πόθου, ὅπως νοήση τὸ ἀπέραντον. Ἀμοιβαία ζήτησις Θεοῦ καὶ ὄντων ὑπ' ἀλλήλων. Ὁ Θεὸς ὡς γινόμενος, ὄχι ὑπάρχων ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀκατάλυτος θέλησις πρὸς βίωσιν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ρίλκε τραγουδιστῆς τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς μουσικῆς τῶν στίχων.

ΚΔ. Ψυχολογικὰ ἐλατῆρια τῆς μυστικιστικῆς εὐσεβείας τοῦ Ρίλκε. Διάσπασις ψυχῆς, ἀνησυχία, κενότης τοῦ ἀνικανοποιήτου. Ἡ μόνωσις μόνη σωτηρία. Οὕτω ἀπαλλαγὴ ἀπὸ κενῶν εἰδώλων κόσμου. Καταφυγὴ εἰς βάθη ἐγώ. Γέννησις Θεοῦ ἐντὸς τῆς ψυχῆς. Σύγκρισις πρὸς Eckhart καὶ Σιλέσιον. Ἡ σημασία τῶν ὄρων σκότος καὶ σκοτεινότης. Μετάστασις εἰς τὴν ἐρημίαν καὶ συναίσθημα μεταμορφώσεως. Ὁ ψυχικὸς πυρὴν ὁ τόπος, ὅστις δέχεται τὴν ἀκτινοβολήσιν τῆς θεότητος. Ἀφύπνισις αὐτοῦ διὰ τῆς σιωπῆς καὶ τῆς μονώσεως. Ἐπαρὴ τοῦ εἰς τὴν μόνωσιν ἀποχωρήσαντος πρὸς τὸ αἰώνιον. Συνείδησις συμμετοχῆς εἰς αἰωνίας συναρτήσεις.

ΚΕ. Ἀνέκφραστον τὸ βίωμα τῆς ἐπαρῆς ταύτης. Ἱερὰ σιγή. Τριττὴ μορφή αὐτῆς. Μέθοδος ἀρνητικῆς θεολογίας. Ὁμως ἀνάγκη πρὸς ἀνακαίνωσιν τοῦ μεγάλου βιώματος. Συσσώρευσις ἀρνητικῶν κατηγορημάτων. Ἄρσις τῆς ἐσωτερικῆς ἀντινομίας, Συναίσθησις ἀπροσίτου καὶ ἀνεκφράστου τῆς θεότητος ὑπὸ τοῦ Ρίλκε. Παρεμβολὴ ἀγγέλου μεταξὺ Θεοῦ καὶ ψυχῆς.

ΚΣΤ. Εὐρεσις θείου πανταχοῦ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ διὰ τῆς βιώσεως. Διαρκῆς ἀποκάθαρσις αἰσθήσεως αἰωνίου. Συλλογῆ Θεοῦ δι' ἀγάπης καὶ γνώσεως. Προϋπόθεσις τῆς τοιαύτης συλλογῆς. Τὸ ἀνεξερεύνητον τοῦ θείου μυστηρίου. Σχέσις ἀνακυκλώσεως μεταξὺ Θεοῦ καὶ ψυχῆς. Ὁ Θεὸς δένδρον, τὸ ὁποῖον ὠριμάζει διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἀγάπης καὶ δημιουργίας.

ΚΖ. Γέννησις τῆς ἐννοίας ταύτην τοῦ Θεοῦ ἐξ ἀντιδράσεως πρὸς ὀρθολογισμὸν καὶ μηχανοκρατίαν. Ἡ βίωσις αὐτοῦ οὔτε διὰ τῶν θαυμάτων οὔτε διὰ λογικῶν ἀποδείξεων δυνατὴ. Ἀπόρριψις ἐπίσης ἀπεικονίσεως Θεοῦ ὑπὸ τέχνης. Ὄνόματα Θεοῦ παρὰ Ρίλκε. Μόνη ὁδὸς βιώσεως ἢ διὰ τῆς μονώσεως ἀναπαραγωγὴ τοῦ Θεοῦ ἐντὸς τῆς ψυχῆς. Ἀνεπάρκεια τοῦ βιώματος. Ἀφετηρία μόνον πρὸς πραγματοποίησιν νέων ἀξιῶν, πρὸς δράσιν χάριν τοῦ κόσμου. Οὕτω δημιουργία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς τοῦ χρόνου.

ΚΗ. Ὁ μελλοντικὸς Θεός. Διηνεκῆς μεταμόρφωσις, παρῶν εἰς ὅλα τὰ ὄντα ὡς τὸ βαθὺ νόημα τῆς δημιουργίας. Γειτνίασις ἀνθρώπου πρὸς Θεὸν τοῦτον. Πανταχοῦ εὐρίσκει ὁ ποιητῆς πραγματοποίησιν τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἐν τῷ χρόνῳ. Ἡ οἰκοδόμησις αὕτη τοῦ Θεοῦ ἀποστολὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀνθρωπότης μία φάσις μόνον μέσα εἰς τὰς ἐνσαρκώσεις τοῦ θείου πνεύματος. Διευκόλυνσις αὐτῶν διὰ τῆς ἀνυψώσεως ἡμετέρου βίου εἰς ἀποκάλυψιν θείων νόμων. Ἐξαιρετικοὶ οἰκοδόμοι καὶ μεγάλοι

στιγμαὶ ἱστορίας. Τελειωτικὴ ὠρίμανσις ἢ μετὰστασις εἰς τὴν μεγάλην πτωχείαν. Κατ' αὐτὴν ὁ Θεὸς μεταβάλλεται εἰς πνευματικότητα, ἢ ὁποία ζῆ ἐντὸς ἡμῶν καὶ κινεῖ εἰς δράσιν. Γέννησις λοιπὸν τοῦ Θεοῦ ἐντὸς τῆς ψυχῆς. Ὁ Θεὸς ὡς κληρονόμος, μέλλον, καρπός.

ΚΘ. Παραστάσεις περὶ Θεοῦ δεδομέναι μετὰ τῆς θρησκευτικότητος τοῦ Ρίλκε. Ὁ Θεὸς καθ' ἑαυτὸν καὶ ἐν τῇ σχέσει αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ πρὸς τὸν κόσμον. Ὁ Θεὸς καθ' ἑαυτὸν κατὰ τὸ Βιβλίον τῶν Ὁρῶν. Ἀσύλληπτος διὰ τῶν κατηγοριῶν τοῦ νοῦ. Ἀρνητικοὶ χαρακτηρισμοί. Οὐδεμία ἄρνησις δυνατὴ μέχρι τέλους. Δυνατὴ μόνον ἡ περιγραφή.

Δ. Σχέσις Θεοῦ καὶ δημιουργίας διαρκική. Ὁ Θεὸς δημιουργὸς τοῦ κόσμου. Ἐλατήριον δημιουργίας. Ὁ κόσμος παρὰ ταῦτα ἐν τῷ Θεῷ. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑπερβατικὸς ἅμα καὶ ἐνδοκοσμικός. Ὅθεν διττὴ ἀρχή. Ἀλληλεπίδρασις. Ὁ κόσμος θεῖος διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν φύσιν ἀντικατοπτρίζει. Σχέσις Θεοῦ καὶ κόσμου οἷα ἢ μεταξὺ καλλιτέχνου καὶ καλλιτεχνήματος.

ΔΑ. Δημιούργημα καὶ ὁ ἄνθρωπος. Τὸ τελειότατον ὄλων τῶν κτισμάτων. Καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ. Σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἀνάπτυξις τῆς πρὸς ὁμοίωσιν διαθέσεως. Συμμετοχὴ εἰς τὸ θεῖον δυνάμει ψυχικοῦ πυρῆνος. Οὗτος κινουὺν αἴτιον τῆς ὁρμῆς πρὸς τὸν Θεόν.

ΔΒ. Περιεχόμενα τοῦ βιώματος. Συναισθηματικόν, νοητικὸν καὶ βουλευτικὸν στοιχεῖον αὐτοῦ. Ἀνάλυσις τοῦ τελευταίου σημαίνει ἐξέτασιν τῶν εἰς τὸν πρακτικὸν βίον ἀναφερομένων ψυχικῶν γεγονότων. Ἐξέλιξις τῆς βιώσεως τῆς ἐπαρῆς πρὸς θεῖον εἰς προσωπικὴν σχέσιν πρὸς αὐτὸ καὶ εἰς ἀναγέννησιν. Τὸ βίωμα τοῦ Θεοῦ ἐντολὴ ἀναφερομένη εἰς τὸ μήπω δεδομένον. Ἐσφαλμένη ἢ ἐρμηνεία τῆς θρησκευτικότητος τοῦ Ρίλκε ὡς ἡσυχαστικοῦ μυστικιστοῦ. Δυναμικὸς χαρακτὴρ τῆς βιοθεωρίας του.

ΔΓ. Ἀποτελέσματα τοῦ βιώματος τοῦ Θεοῦ. Ψυχικὴ εἰρήνη καὶ συναισθημα ἀσφαλείας. Ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὄρον ἀδιακόπου ἀγῶνος πρὸς νέαν ἐπανάκτησιν γαλήνης ἐκ τῆς ἐπαρῆς πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ προσπάθεια συνίσταται εἰς τὴν ἐντὸς ἡμῶν διατήρησιν ἐλευθέρου καὶ καθαροῦ τοῦ πυρῆνος ἐκείνου. Αἴτημα ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦ τέως τρόπου τοῦ βίου. Ἡρωϊκὴ ἀπόφασις, ἣτις ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὰ ἐπουσιώδη καὶ προπαρασκευάζει τὸν εἰς ἡμᾶς προσήκοντα θάνατον. Ὁ τοιοῦτος θάνατος μετὰστασις εἰς τὴν ἀπόλυτον μορφήν τῆς ὑπάρξεως. Μεταβολὴ τῆς θέσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἐκτὸς κόσμον, τὴν φύσιν καὶ τὴν κοινωνίαν. Ἐργασία ἐν τῷ κόσμῳ καὶ χάριν αὐτοῦ. Ἰδέα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς πτωχείας. Εἰς τί συνίσταται αὕτη καὶ ποία ἡ σημασία της.

ΔΔ. Ἐξαρσις τῆς ἐσωτερικότητος ὄχι ἀποξένωσις ἀπὸ τὸν πολιτισμόν. Διαμαρτυρία μόνον κατὰ ὑλιστικοῦ πολιτισμοῦ. Κατάφασις πολὺ

μᾶλλον τοῦ πνευματικοῦ. Ἡ ἐν τῷ κόσμῳ δραῖσις. Προϋπόθεσις δημιουργίας ἢ μόρφωσις τῆς ψυχῆς. Ἐκαστος ἄνθρωπος ὄργανον τοῦ Θεοῦ. Γέννησις τοῦ Θεοῦ διὰ δημιουργίας μαρτυρούσης θείαν καταγωγὴν ἡμῶν. Ὁ ἄνθρωπος ἀναγκαῖος εἰς Θεὸν πρὸς πραγματοποίησιν νοήματός του. Ἡ ἠθικὴ τοῦ Βιβλίου τῶν Ὁρῶν. Διττὸς χαρακτήρ ἀνθρωπίνου προσορισμοῦ. Ἀντίθεσις μεταξύ εἶναι καὶ δέοντος. Ζωὴ κατὰ ἀεὶ μᾶλλον εὐρυνομένους κύκλους. Ὑστατος προσωπικὸς κύκλος καὶ ὕστατος κύκλος καθόλου.

ΔΕ. Συσχέτισις Βιβλίου Ὁρῶν πρὸς τὸ ὅλον ἔργον τοῦ ποιητοῦ. Προανακρούσματα τῆς ἐν αὐτῷ θρησκευτικῆς διαθέσεως καὶ συνέχισις αὐτῆς. Βιβλίον εἰκόνων. Νέα ποιήματα. Ὁ Malte Laurids Brigge. Βίος τῆς Μαρίας. Σονέττα εἰς τὸν Ὁρφέα. Ἐλεγεῖαι τοῦ Duino.

ΔΣΤ. Ὁ Ρίλκε καὶ τὸ θετικὸν θρησκευμα. Μεταβολὴ θέσεως ἔναντι αὐτοῦ κατὰ διαφόρους φάσεις βίου του. Ἡ θρησκευτικότης του ἄσχετος πρὸς τὴν ἐν στενωτέρῳ ἐννοίᾳ χριστιανικῇ. Ἐν τούτοις ἀρκετὰ ἰχνη τῆς πιστέως τῶν παιδικῶν χρόνων. Σεβασμὸς πρὸς χριστιανικὸν πνεῦμα. Ὁ Ρίλκε καὶ ὁ καθολικισμὸς. Ὁλη τοῦ ἢ ὑπαρξίς ἀναμονὴ τοῦ Θεοῦ. Ἄγνοια ἐννοίας ἁμαρτίας καὶ χάριτος. Ἐπίδρασις λατρείας καθολικῆς ἐκκλησίας καὶ βιῶματος Ρωσίας εἰς τὴν ὑπὸ χριστιανικὸν ἔνδυμα ἐμφάνισιν ἰδεῶν καὶ συναισθημάτων τοῦ ποιητοῦ. Συνειδητὴ καὶ σαφῆς σχέσις πρὸς χριστιανισμὸν βραδύτερον. Διάκρισις ὅμως διδασκαλίας ἐκκλησίας ἀπὸ προσώπου Χριστοῦ. Αἷτια ἀποκρούσεως ἐκκλησίας. Χριστιανισμὸς. Ὁ Ρίλκε καὶ ὁ Χριστός. Συναισθησις ἀνάγκης ἀγάπης Θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους. Ζωὴ ἐν Χριστῷ.

ΔΖ. Ἀξιολόγησις τοῦ Ρίλκε. Ἀναγωγὴ ὅλων τῶν ἀξιῶν τοῦ κόσμου τούτου εἰς τὸν Θεόν. Ὁ βίος του προσπάθεια πρὸς ἀποπνευμάτωσιν τοῦ σύμπαντος. Τὰ ἔργα του διαδοχικοὶ σταθμοὶ τοῦ δρόμου πρὸς τὴν ἔρημον. Νοσταλγία πρὸς τὴν οὐσιώδη ζωὴν. Μετάστασις τοῦ αἰσθητοῦ εἰς τὸ ἀόρατον. Διάνοιξις ὀριζόντων ὑψηλοτέρας ὑπάρξεως. Ὁρφεύς, ὅστις κλείει ἐντὸς τοῦ στήθους του ὀλόκληρον τὴν κτίσιν. Μέτοχος δύο κόσμων. Κάθοδος εἰς τὰ μυχαίτατα, ὅπου ὁ ψυχικὸς πυρὴν. Ἀληθινὴ πραγματικότης ὁ πνευματικὸς κόσμος. Αἱ δύο εἰκόνες πρὸς παράστασιν τοῦ κόσμου τούτου. Ἡ ἱεραρχία τῶν οὐρανῶν. Μύστης καὶ ἐπόπτης. Παρὰ ταῦτα πιστὸς εἰς τὴν γῆν. Θειότης τῆς ζωῆς. Ἐπίδρασις τοῦ ποιητοῦ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἐξαγνισμὸς διὰ τῆς ποιήσεώς του. Σύγκρισις πρὸς Stefan George.

ΔΗ. Ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή. Ἐξαπάτησις τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τοῦ Αἰωνίου διὰ τῆς ἐν χρόνῳ ἐμφανίσεώς του. Διαισθησις τοῦ Αἰωνίου διὰ τοῦ ἐν χρόνῳ καὶ παροδικοῦ. Ἄρσις τοῦ ἀπελπισμοῦ διὰ τῆς ὑποδείξεως τοῦ ἐξουσιασμοῦ τοῦ ἐφημέρου ὑπὸ τοῦ Αἰωνίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πηγαί : Τὰ ἅπαντα τοῦ Rilke εἰς ἕξ τόμους, 1930, περιέχοντα τὰ ἑξῆς ; Erste Gedichte. Frühe Gedichte. Buch der Bilder. Stundenbuch. Marienleben. Requiem. Neue Gedichte. Duineser Elegien. Die Sonette an Orpheus. Letzte Gedichte. Cornet Christoph Rilke. Geschichten vom lieben Gott. Auguste Rodin. Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge, Übertragungen.—Πρὸς τούτοις : Erzählungen und Skizzen aus der Frühzeit. Verse und Prosa aus dem Nachlass. Worpswede. Τέλος : Briefe und Tagebücher aus der Frühzeit, 1899-1902. Briefe aus den Jahren 1902-1906. Briefe aus den Jahren 1906-1907. Briefe aus den Jahren 1907-1914. Briefe an seinen Verleger, 1906-1926. Briefe an einen jungen Dichter. Über Gott, zwei Briefe; 1933. An eine junge Frau.

Βοηθήματα : Ὅσα δημοσιεύματα ἐχρησιμοποιήθησαν ὑφ' ἡμῶν κατὰ τὴν συγγραφὴν τῆς παρούσης πραγματείας, τὰ ὅποια μνημονεύονται ἄνωτέρω. Ἄλλ' ἢ εἰς τὸν Ρίλκε ἀναφερομένη βιβλιογραφία εἶναι ἄσυγκρίτως πλουσιωτέρα. Ὁ ἐπιθυμῶν νὰ σχηματίσῃ πλήρη εἰκόνα αὐτῆς δέον νὰ συμβουλευθῇ τοὺς σχετικούς καταλόγους, ὡς λ.χ. τὴν Rilke-Bibliographie, ἐκδιδ. ὑπὸ Fr. Hübnich. Ἐν τῷ μεταξὺ τὰ εἰς αὐτὸν ἀναφερόμενα ἔργα ἠϋξήσαν αἰσθητῶς, ὡς καὶ αἱ εἰς περιοδικὰ ἐμφανιζόμενα πραγματεῖαι.